

1 Βάρος της απόδειξης

Οι κανόνες που αφορούν τη διεξαγωγή και την προσκόμιση αποδείξεων, καθώς και τις μεθόδους διεξαγωγής αποδείξεων στις αστικές διαδικασίες ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) (*Zakon o pravdnem postopku, ZPP*).

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Κατά γενικό κανόνα, οι διάδικοι οφείλουν να καταθέτουν όλα τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίζονται οι ισχυρισμοί και οι ενστάσεις τους, καθώς και να αποδεικνύουν τα περιστατικά αυτά (άρθρα 7 και 212 του ΚΠολΔ).

Οι ενάγοντες καλούνται να αποδείξουν τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζονται οι ισχυρισμοί τους, ενώ οι εναγόμενοι οφείλουν να αποδείξουν τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίζονται οι ενστάσεις τους. Το ποιος εκ των διαδίκων φέρει το βάρος της επίκλησης και της απόδειξης ενός πραγματικού περιστατικού προσδιορίζεται βάσει του ουσιαστικού δικαίου. Τις επιπτώσεις της έλλειψης απόδειξης υφίσταται ο διάδικος ο οποίος φέρει, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, το βάρος της επίκλησης και της απόδειξης του πραγματικού περιστατικού (άρθρα 7 και 215 του ΚΠολΔ).

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Η διαδικασία της διεξαγωγής αποδείξεων καλύπτει τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων βασίζονται οι ισχυρισμοί και οι ενστάσεις, επισημονικούς και επαγγελματικούς κανόνες, καθώς και εμπειρικούς κανόνες. Οι νομικοί κανόνες δεν αποδεικνύονται, δεδομένου ότι η αρχή που τους διέπει συνίσταται στο ότι το δικαστήριο οφείλει να τους γνωρίζει *ex officio (iura novit curia)*.

Πραγματικά περιστατικά τα οποία έχει αναγνωρίσει ένας διάδικος δεν χρειάζονται απόδειξη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου. Το δικαστήριο δύναται να διατάξει την απόδειξη αναγνωρισμένων πραγματικών περιστατικών αν κρίνει ότι ο διάδικος τα αναγνώρισε προκειμένου να προβάλει αξίωση την οποία δεν θα μπορούσε να στηρίξει (άρθρο 3 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ).

Πραγματικά περιστατικά τα οποία δεν αντικρούει ο διάδικος ή τα αντικρούει χωρίς να δηλώνει τους λόγους για τους οποίους τα αντικρούει θεωρούνται αναγνωρισμένα, εκτός εάν ο σκοπός της αντικρούσης των εν λόγω πραγματικών περιστατικών απορρέει από άλλες καταθέσεις του διαδίκου. Ο διάδικος μπορεί επίσης να αποτρέψει την ισχύ του τεκμηρίου της αναγνώρισης δηλώνοντας ότι δεν αναγνωρίζει τα πραγματικά περιστατικά ωστόσο, τούτο ισχύει μόνο για πραγματικά περιστατικά τα οποία δεν συνδέονται με τη συμπεριφορά ή την αντίληψη του συγκεκριμένου διαδίκου.

Πραγματικά περιστατικά τα οποία είναι αναγνωρισμένα και κοινώς γνωστά δεν χρειάζονται απόδειξη (άρθρο 214 παράγραφοι 1 και 6 του ΚΠολΔ).

Το δικαστήριο θεωρεί αληθή τα αναγνωρισμένα πραγματικά περιστατικά χωρίς να ελέγχει την αλήθεια τους (άρθρο 214 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ), εκτός εάν θεωρεί ότι ο διάδικος τα αναγνώρισε με την πρόθεση να προβάλει αξίωση την οποία δεν θα μπορούσε να στηρίξει (άρθρο 3 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ).

Πραγματικά περιστατικά τα οποία θεωρούνται νόμιμα τεκμήρια δεν χρήζουν απόδειξης εντούτοις, μπορεί να αποδειχθεί ότι τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά δεν υφίστανται, εκτός εάν ο νόμος ορίζει διαφορετικά (άρθρο 214 παράγραφος 5 του ΚΠολΔ).

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Για την έκδοση απόφασης βάσει των ισχυρισμών του ενάγοντος, το δικαστήριο πρέπει να έχει στη διάθεσή του μεγάλο αριθμό υλικών αποδείξεων, ήτοι να έχει πειστεί περί της νομικής σημασίας των πραγματικών περιστατικών.

Ενίοτε, η απόδειξη πιθανότητας αρκεί για την έκδοση απόφασης, ιδίως όσον αφορά την έκδοση ορισμένων προσωρινών αποφάσεων επί δικονομικών θεμάτων οι οποίες δεν περατώνουν τη διαδικασία, αλλά αποσκοπούν στην προσωρινή διευθέτηση δικονομικών ζητημάτων. Για την εφαρμογή συγκεκριμένου δικονομικού κανόνα από τον δικαστή, επιβάλλεται η απόδειξη της πιθανότητας των νομικώς σημαντικών πραγματικών περιστατικών, χωρίς ωστόσο να είναι αναγκαίο να έχει πειστεί ο δικαστής για την ύπαρξή τους. Ο ΚΠολΔ δεν ορίζει τα πραγματικά περιστατικά που επιδέχονται απόδειξη πιθανότητας ούτως ώστε να ληφθεί υπόψη ένας δεδομένος κανόνας.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Βάσει της ισχύουσας αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης, η διεξαγωγή αποδείξεων ζητείται με πρωτοβουλία, ως επί το πλείστον, των διαδίκων.

Το δικαστήριο δύναται επίσης να προβεί αυτεπαγγέλτως (*ex officio*) σε διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 7 παράγραφος 2 του ΚΠολΔ), αν κρίνει ότι οι διάδικοι σκοπεύουν να κάνουν απαράδεκτη χρήση των ισχυρισμών τους (άρθρο 3 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ).

Το δικαστήριο προβαίνει αυτεπαγγέλτως σε διεξαγωγή αποδείξεων σε υποθέσεις που αφορούν γονικές διαφορές, όταν δεν δεσμεύεται από την αξίωση και ακόμη και αν δεν έχει εγερθεί αξίωση δύναται επίσης να προβεί σε διεξαγωγή αποδείξεων ακόμη και αν κανένας από τους διαδίκους δεν έχει καταθέσει αποδεικτικά στοιχεία και εφόσον απαιτείται για την προστασία των συμφερόντων των τέκνων (άρθρο 408 του ΚΠολΔ).

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Το δικαστήριο αποφασίζει ποια απόδειξη πρέπει να διεξαχθεί για τον προσδιορισμό των ασκούντων επιρροή πραγματικών περιστατικών (άρθρο 213 παράγραφος 2 και άρθρο 287 του ΚΠολΔ). Εκδίδει απόφαση σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία, με την οποία γίνονται δεκτές ή απορρίπτονται οι αιτήσεις των διαδίκων, ενώ μπορεί επίσης να διατάξει *αυτεπαγγέλτως* τη διεξαγωγή αποδείξεων.

Εάν η αίτηση ενός διαδίκου για τη διεξαγωγή αποδείξεων εγκριθεί με δικαστική απόφαση, η απόφαση αυτή εκτελείται και πραγματοποιείται η διεξαγωγή των αποδείξεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την απόφασή του σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία. Δύναται να την αλλάξει κατά την πορεία της διαδικασίας και να προβεί στη διεξαγωγή των αποδείξεων που είχε απορρίψει στο πλαίσιο παλαιότερης αίτησης, ενώ δύναται επίσης να προβεί στη διεξαγωγή νέων αποδείξεων (άρθρο 287 παράγραφος 4 του ΚΠολΔ).

Η διεξαγωγή αποδείξεων λαμβάνει συνήθως χώρα κατά την κύρια δίκη ενώπιον του δικαστή που εκδίδει την τελική απόφαση (άρθρο 217 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Εάν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι, η διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να πραγματοποιηθεί ενώπιον συγκεκριμένου δικαστή κατόπιν αίτησης (άρθρο 217 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι εφικτή η διεξαγωγή αποδείξεων μετά την ολοκλήρωση της κύριας δίκης, όταν το δικαιοδοτικό τμήμα αποφασίζει να επαναληφθεί η περατωθείσα ακροαματική διαδικασία. Αυτό συμβαίνει, εφόσον απαιτείται, για τη συμπλήρωση της διαδικασίας ή για την αποσαφήνιση συγκεκριμένων ζητημάτων μείζονος σημασίας (άρθρο 292 του ΚΠολΔ).

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Ο ΚΠολΔ προβλέπει ειδικά ότι η διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να απορριφθεί μόνο εφόσον τα αποδεικτικά στοιχεία δεν είναι συναφή προς την απόφαση (άρθρο 287 του ΚΠολΔ), ήτοι δεν χρησιμεύουν κατά τον προσδιορισμό των νομικώς σημαντικών πραγματικών περιστατικών. Ωστόσο, ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις σχετικά με τη δυνατότητα απόρριψης απαράδεκτων αποδεικτικών στοιχείων ή αποδεικτικών στοιχείων των οποίων η συγκέντρωση είναι οικονομικά ασύμφορη ή ανέφικτη.

Ο διάδικος οφείλει, το αργότερο έως την πρώτη κύρια δίκη, να καταθέσει όλα τα πραγματικά περιστατικά που είναι αναγκαία για τη στήριξη των ισχυρισμών του, να προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται για τη στοιχειοθέτηση της κατάθεσής του και να τοποθετηθεί σε σχέση με την κατάθεση και τα αποδεικτικά στοιχεία του αντιδίκου. Αυτό σημαίνει ότι το δικαστήριο δεν λαμβάνει υπόψη αποδεικτικά στοιχεία τα οποία ο διάδικος προτείνει καθυστερημένα. Στις περιπτώσεις αυτές, τα αποδεικτικά στοιχεία που καταθέτει ο διάδικος με σχετική αίτηση αποκλείονται κατά κανόνα από τη διαδικασία (άρθρο 286 του ΚΠολΔ). Μοναδική εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις στις οποίες ο διάδικος μπορεί να αποδείξει ότι το κώλυμα εξαιτίας του οποίου δεν προσκόμισε τα αποδεικτικά στοιχεία κατά την πρώτη ακροαματική διαδικασία οφειλόταν σε λόγους εκτός του ελέγχου του ή αν η αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων δεν θα καθυστερούσε, κατά την άποψη του δικαστηρίου, την εκδικασία της διαφοράς (άρθρο 286 παράγραφος 4 του ΚΠολΔ).

Όσον αφορά τα απαράδεκτα αποδεικτικά στοιχεία και τα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων η συγκέντρωση είναι ανέφικτη, είναι σκόπιμη η συμμόρφωση προς το άρθρο 3 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ, που προβλέπει ότι το δικαστήριο δεν αναγνωρίζει τις αιτήσεις διαδίκων που αντίκεινται προς δεσμευτικούς κανονισμούς ή κανόνες και διατάξεις δεοντολογίας.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Ο ΚΠολΔ αναγνωρίζει τα εξής αποδεικτικά μέσα: αυτοψίες, έγγραφα, εξέταση μαρτύρων, εξέταση πραγματογνωμόνων και εξέταση των διαδίκων.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων ;

Μάρτυρες: Όσοι καλούνται ως μάρτυρες οφείλουν να προσέρχονται και, υπό την επιφύλαξη του νόμου, να καταθέτουν (άρθρο 229 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Οι μάρτυρες εξετάζονται κατόπιν πρότασης των διαδίκων, οι οποίοι οφείλουν να δηλώσουν περί τίνος πρόκειται να καταθέσει ο μάρτυρας, καθώς και τα προσωπικά του στοιχεία (άρθρο 236 του ΚΠολΔ). Οι μάρτυρες καλούνται να καταθέσουν σε ορισμένη ημερομηνία μετά από ειδική κλήτευση, με την οποία πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με την υποχρέωσή τους να καταθέσουν, τις επιπτώσεις αδικαιολόγητης μη προσέλευσής τους, καθώς και τα δικαιώματά τους για αποζημίωση των εξόδων τους (άρθρο 237 του ΚΠολΔ).

Ο μάρτυρας εξετάζεται κατά τη διάρκεια της κύριας δίκης. Μάρτυρες οι οποίοι, λόγω ηλικίας, ασθένειας ή σοβαρής σωματικής αναπηρίας, δεν μπορούν να συμμορφωθούν προς την κλήτευση, μπορούν να εξετάζονται στον τόπο κατοικίας τους (άρθρο 237 παράγραφος 2 του ΚΠολΔ). Κάθε μάρτυρας εξετάζεται μεμονωμένα, χωρίς να παρίστανται άλλοι μάρτυρες οι οποίοι πρόκειται να καταθέσουν αργότερα (άρθρο 238 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Το δικαστήριο ενημερώνει τους μάρτυρες σχετικά με την υποχρέωσή τους να καταθέσουν την αλήθεια και να μην παραλείψουν τίποτα, και τους προειδοποιεί επίσης σχετικά με τις συνέπειες της ψευδούς κατάθεσης. Οι μάρτυρες δηλώνουν πρώτα όσα γνωρίζουν σχετικά με την υπόθεση. Εν συνεχεία, ο πρόεδρος ή τα μέλη του δικαστηρίου και οι διάδικοι, καθώς και οι εκπρόσωποι και οι πληρεξούσιοί τους απευθύνουν ερωτήσεις προκειμένου να ελέγξουν, να συμπληρώσουν ή να αποσαφηνίσουν τις δηλώσεις των μαρτύρων. Εάν οι καταθέσεις των μαρτύρων είναι αντιφατικές, τότε οι μάρτυρες είναι δυνατόν να εξεταστούν κατ' αντιπαράσταση (άρθρο 239 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ). Ο ΚΠολΔ δεν αναγνωρίζει πλέον την ένορκη κατάθεση των μαρτύρων.

Στον ΚΠολΔ δεν γίνεται πλέον διάκριση μεταξύ της διαδικασίας εξέτασης των μαρτύρων και της διαδικασίας εξέτασης των πραγματογνωμόνων, ούτε ορίζονται σχετικές ειδικές δικονομικές διατάξεις. Δεν υπάρχουν διαφορές στις διαδικασίες εξέτασης μαρτύρων και πραγματογνωμόνων.

Έγγραφα: Παρότι ο ΚΠολΔ δεν ιεραρχεί τα διάφορα αποδεικτικά μέσα, τα έγγραφα λογίζονται ότι είναι τα πλέον αξιόπιστα. Διακρίνονται σε δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα. Δημόσια είναι τα έγγραφα που εκδίδονται σε προδιαγεγραμμένη μορφή από δημόσιο φορέα που ενεργεί στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ή τα έγγραφα που εκδίδονται σε αυτή τη μορφή από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις ή άλλους οργανισμούς ή ιδιώτες στο πλαίσιο της άσκησης δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί από τον νόμο (άρθρο 224 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Ιδιωτικά είναι όσα έγγραφα δεν είναι δημόσια. Στα ιδιωτικά έγγραφα, το γνήσιο της υπογραφής βεβαιώνεται από αρμόδιο δημόσιο φορέα ή νομικό ή φυσικό πρόσωπο που ασκεί δημόσια εξουσία (π.χ. συμβολαιογράφος). Τα τμήματα των ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν θεώρηση του γνησίου της υπογραφής αποκτούν σημασία για λόγους δημοσίου συμφέροντος και λογίζονται ως δημόσια έγγραφα. Η αποδεικτική ισχύς των δημοσίων εγγράφων ορίζεται χωριστά στον ΚΠολΔ. Ένα δημόσιο έγγραφο αποδεικνύει την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών που βεβαιώνονται ή αναφέρονται σε αυτό (άρθρο 224 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Μολονότι ο ΚΠολΔ έχει ως αφετηρία το τεκμήριο ότι τα περιεχόμενα ενός δημοσίου εγγράφου είναι αληθή, εντούτοις είναι επιτρεπτό να υποστηριχθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται σε ένα δημόσιο έγγραφο δεν έχουν καταγραφεί με ακρίβεια ή ότι ένα δημόσιο έγγραφο δεν έχει συνταχθεί δεόντως (άρθρο 224 παράγραφος 4 του ΚΠολΔ). Αυτός είναι ο μοναδικός κανόνας απόδειξης στη σλοβενική πολιτική δικονομία.

Τα δημόσια έγγραφα χωρών της αλλοδαπής τα οποία έχουν επικυρωθεί βάσει των οικείων κανονιστικών ρυθμίσεων έχουν την ίδια αποδεικτική αξία με τα σλοβενικά έγγραφα, υπό τον όρο ότι εφαρμόζονται ρυθμίσεις αμοιβαιότητας, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά δυνάμει διεθνούς σύμβασης (άρθρο 225 του ΚΠολΔ).

Ο ΚΠολΔ θεσπίζει επίσης κανόνες σχετικά με την επίδοση ή κοινοποίηση των εγγράφων (το καθήκον προσκόμισης εγγράφων), οι οποίοι διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν ο κομιστής του εγγράφου είναι ο διάδικος που το επικαλείται, ο αντίδικος, δημόσιος φορέας ή οργανισμός ασκών δημόσια εξουσία ή τρίτος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο).

Πραγματογνώμονες: Το δικαστήριο συγκεντρώνει αποδείξεις από μαρτυρίες πραγματογνωμόνων στις περιπτώσεις στις οποίες απαιτούνται τεχνικές γνώσεις για την εξακρίβωση ή τη αποσαφήνιση ενός δεδομένου πραγματικού περιστατικού, όταν το δικαστήριο δεν διαθέτει τις συγκεκριμένες γνώσεις (άρθρο 243 του ΚΠολΔ). Το πολιτικό δικαστήριο διορίζει πραγματογνώμονα με ειδική απόφαση και μπορεί να παράσχει στους διαδίκους τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις απόψεις τους επί του θέματος πριν από τον διορισμό. Οι πραγματογνώμονες μπορούν επίσης να διορίζονται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου ή από δικαστή της επιλογής των διαδίκων, εφόσον οι δικαστές αυτοί έχουν την αρμοδιότητα να προβαίνουν σε τέτοιου είδους αποδείξεις (άρθρο 244 του ΚΠολΔ). Κατά κανόνα, οι πραγματογνώμονες διορίζονται βάσει ειδικού καταλόγου που υπάρχει στη διάθεση του δικαστηρίου, αλλά ο διορισμός τους μπορεί επίσης να ανατεθεί σε ειδικό οργανισμό. Πραγματογνώμονες μπορούν να είναι μόνο φυσικά πρόσωπα. Οι πραγματογνώμονες οφείλουν να αποδέχονται τα καθήκοντα που τους ανατίθενται και να καταθέτουν τα πορίσματα και τη γνώμη τους (άρθρο 246 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Το δικαστήριο δύναται να επιβάλει πρόστιμο σε πραγματογνώμονες που, μολονότι κλητεύθηκαν δεόντως, δεν προσέρχονται, χωρίς να δικαιολογήσουν την απουσία τους σε πραγματογνώμονες που αρνούνται να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους χωρίς εύλογη αιτία σε πραγματογνώμονες που δεν κοινοποιούν αμέσως στο δικαστήριο τους λόγους που τους εμποδίζουν να διενεργήσουν (έγκαιρα) την πραγματογνωμοσύνη και σε πραγματογνώμονες οι οποίοι, χωρίς να αναφέρουν εύλογη αιτία, δεν διενεργούν την πραγματογνωμοσύνη εντός της προθεσμίας που τους έταξε το δικαστήριο (άρθρο 248 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ). Οι πραγματογνώμονες απαλλάσσονται των καθηκόντων τους από το δικαστήριο, κατόπιν αίτησής τους, μόνο για τους λόγους τους οποίους μπορούν να επικαλεστούν προκειμένου να αρνηθούν να καταθέσουν ή να απαντήσουν σε συγκεκριμένη ερώτηση. Το δικαστήριο δύναται επίσης να απαλλάξει έναν πραγματογνώμονα από τα καθήκοντά του, κατόπιν αίτησής του, για άλλους αιτιολογημένους λόγους (π.χ. λόγω υπερβολικού φόρτου εργασίας). Απαλλαγή για τον συγκεκριμένο λόγο μπορεί να αιτηθεί επίσης εξουσιοδοτημένος υπάλληλος του φορέα ή του οργανισμού στον οποίο απασχολείται ο

πραγματογνώμονας μάρτυρας (άρθρο 246 παράγραφοι 2 και 3 του ΚΠολΔ). Ακόμη, οι πραγματογνώμονες μπορούν να εξαιρεθούν κατά τον ίδιο τρόπο που εξαιρούνται και οι δικαστές, με μοναδική εξαίρεση ότι όσοι έχουν ήδη εξεταστεί ως μάρτυρες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πραγματογνώμονες (άρθρο 247 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ).

Καθήκον του πραγματογνώμονα είναι να καταθέτει τα πορίσματα και τη γνωμοδότησή του. Το δικαστήριο αποφαινεται επίσης σχετικά με το αν οι πραγματογνώμονες θα καταθέσουν τα πορίσματα και τη γνωμοδότησή τους μόνο προφορικά κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας ή εάν οφείλουν να τα υποβάλουν και γραπτώς πριν από την συζήτηση στο ακροατήριο. Επιπλέον, το δικαστήριο ορίζει και την προθεσμία εντός της οποίας οι πραγματογνώμονες πρέπει να καταθέσουν τα πορίσματα και τη γνωμοδότησή τους. Σε περίπτωση διορισμού περισσότερων του ενός πραγματογνώμονων, μπορούν να καταθέσουν τα πορίσματα και τη γνωμοδότησή τους από κοινού, εφόσον συμφωνούν μεταξύ τους επ' αυτών. Στην αντίθετη περίπτωση, κάθε πραγματογνώμονας καταθέτει τα πορίσματά του χωριστά (άρθρο 254 του ΚΠολΔ). Σε περίπτωση θεμελιωδών αποκλίσεων μεταξύ των στοιχείων που προσκομίζονται από τους πραγματογνώμονες ή σε περίπτωση που τα πορίσματα ενός ή περισσότερων πραγματογνώμονων είναι ασαφή, ελλιπή ή αντιφατικά ή έρχονται σε αντίθεση με τις περιστάσεις που αποτέλεσαν αντικείμενο της έρευνας και οι ανωμαλίες αυτές δεν επαπορθεύονται με νέα εξέταση των πραγματογνώμονων, πραγματοποιείται εκ νέου διεξαγωγή αποδείξεων με τη συμμετοχή των ιδίων ή άλλων πραγματογνώμονων (άρθρο 254 παράγραφος 2 του ΚΠολΔ). Σε περίπτωση, ωστόσο, που η γνωμοδότηση ενός ή περισσότερων πραγματογνώμονων περιέχει αντιφάσεις ή ανακολουθίες ή σε περίπτωση εύλογης αμφιβολίας ως προς την ορθότητα της γνωμοδότησης, ζητείται η γνώμη άλλων πραγματογνώμονων (άρθρο 254 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ). Οι πραγματογνώμονες έχουν δικαίωμα επιστροφής των εξόδων τους, καθώς και αμοιβής για τις υπηρεσίες τους (άρθρο 249 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ).

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Σύμφωνα με την αρχή που διέπει την αξιολόγηση των αποδείξεων, τα αποδεικτικά στοιχεία αξιολογούνται ελεύθερα. Το δικαστήριο ενεργεί κατά τη δική του πεποίθηση και αποφασίζει ποια πραγματικά περιστατικά θεωρούνται αποδεδειγμένα, βάσει διεξοδικής και προσεκτικής αξιολόγησης κάθε αποδεικτικού στοιχείου μεμονωμένα και σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα αποδεικτικά στοιχεία και με γνώμονα την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας συνολικά (άρθρο 8 του ΚΠολΔ). Ως εκ τούτου, η σλοβενική πολιτική δικονομία δεν αναγνωρίζει «κανόνες απόδειξης» με τους οποίους ο νομοθέτης ορίζει εκ των προτέρων με αφηρημένο τρόπο την αξία συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων. Μοναδική εξαίρεση εν προκειμένω αποτελεί ο κανόνας που διέπει την αξιολόγηση δημοσίων εγγράφων (βλέπε σημείο 2.5).

Στην πράξη, ωστόσο, ισχύει ο κανόνας ότι η απόδειξη με έγγραφο, για παράδειγμα, αποτελεί πιο αξιόπιστο (αλλά όχι ισχυρότερο) αποδεικτικό μέσο από τα υπόλοιπα, όπως η κατάθεση των μαρτύρων ή των διαδίκων.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Ο ΚΠολΔ δεν περιέχει διατάξεις σχετικά με το εάν είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων ή αποδεικτικών μέσων για την εξακρίβωση της ύπαρξης ορισμένων πραγματικών περιστατικών.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Ναι. Όλοι όσοι κλητεύονται ως μάρτυρες είναι υποχρεωμένοι να προσέλθουν και, υπό την επιφύλαξη του νόμου, να καταθέσουν (άρθρο 229 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ).

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Δικαίωμα απαλλαγής από μαρτυρία έχουν τα πρόσωπα η κατάθεση των οποίων παραβιάζει την υποχρέωση τήρησης κρατικού ή στρατιωτικού απορρήτου, εκτός εάν η αρμόδια αρχή τα απαλλάσσει από αυτήν την υποχρέωση (άρθρο 230 του ΚΠολΔ).

Κατ' εξαίρεση, ο πρόεδρος του τμήματος μπορεί να επιτρέψει την ακρόαση μάρτυρα που αποκαλύπτει υπηρεσιακό ή στρατιωτικό απόρρητο, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αποκάλυψης διαβαθμισμένων πληροφοριών στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας (ανάλογα με τη σημασία των πληροφοριών και του περιεχομένου του διαδικαστικού εγγράφου, τη φύση και την ευαισθησία των διαβαθμισμένων πληροφοριών, τη σημασία και τη σοβαρότητα των επίδικων ουσιαστικών δικαιωμάτων και το κατά πόσον η αποκάλυψη των διαβαθμισμένων πληροφοριών θα έθετε σε κίνδυνο τη λειτουργία κάποιας αρχής ή την εθνική ασφάλεια).

Οι μάρτυρες δικαιούνται να αρνηθούν μαρτυρία (άρθρο 231 του ΚΠολΔ):

σε θέματα των οποίων έλαβαν γνώση υπό την ιδιότητα του εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ενός διαδίκου

σε θέματα των οποίων έλαβαν γνώση υπό την ιδιότητα του θρησκευτικού εξομολογητή ενός διαδίκου ή τρίτου προσώπου

σχετικά με πραγματικά περιστατικά των οποίων έλαβαν γνώση υπό την ιδιότητα του δικηγόρου ή του ιατρού ή κατά την άσκηση οποιουδήποτε άλλου

επιτηδεύματος ή επαγγελματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της οποίας δεσμεύονται από την υποχρέωση απορρήτου όσον αφορά πραγματικά περιστατικά που περιήλθαν εις γνώση τους κατά την άσκηση του συγκεκριμένου επιτηδεύματος ή της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Οι μάρτυρες δικαιούνται να αρνηθούν να απαντήσουν σε μεμονωμένες ερωτήσεις για εύλογους λόγους, ιδίως εάν η απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις συνεπάγεται σοβαρό διασυρμό, σημαντική οικονομική βλάβη ή ποινική δίωξη για τους ίδιους ή για εξ αίματος συγγενείς τους σε ευθεία γραμμή οποιουδήποτε βαθμού ή για εξ αίματος συγγενείς τους σε πλάγια γραμμή έως και τρίτου βαθμού ή εάν συνεπάγεται σοβαρό διασυρμό, σημαντική οικονομική βλάβη ή ποινική δίωξη για τον σύζυγο ή για εξ αγχιστείας συγγενή τους έως και δευτέρου βαθμού (ακόμη και αν ο γάμος έχει ήδη λυθεί) ή για τον έχοντα την επιμέλεια ή την κηδεμονία αυτών ή για τον θετό γονέα ή το θετό τέκνο αυτών (άρθρο 233 παράγραφος 1 του ΚΠολΔ).

Εντούτοις, οι μάρτυρες δεν μπορούν να επικαλεστούν κίνδυνο πρόκλησης οικονομικής βλάβης ως λόγο για την άρνηση μαρτυρίας σχετικά με τις νόμιμες συναλλαγές στις οποίες ήταν παρόντες ως μάρτυρες που έχουν κλητευθεί, σχετικά με ενέργειες στις οποίες προέβησαν ως νόμιμοι προκάτοχοι ή αντιπρόσωποι των διαδίκων σε διαφορές, σχετικά με πραγματικά περιστατικά που συνδέονται με περιουσιακές σχέσεις απορρέουσες από δεσμούς οικογενείας ή γάμου, σχετικά με πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με γέννηση, γάμο ή θάνατο ή σχετικά με οποιαδήποτε περίπτωση στην οποία οφείλουν, βάσει ειδικών κανονιστικών διατάξεων, να υποβάλουν αίτηση ή να δώσουν κατάθεση (άρθρο 234 του ΚΠολΔ). Επίσης, οι μάρτυρες δεν έχουν δικαίωμα να αρνηθούν να καταθέσουν για λόγους προστασίας του επιχειρηματικού απορρήτου, εφόσον η αποκάλυψη ορισμένων πραγματικών περιστατικών κρίνεται αναγκαία για λόγους δημόσιου συμφέροντος ή συμφέροντος άλλου προσώπου, υπό την επιφύλαξη ότι το συμφέρον αυτό αντισταθμίζει τη ζημία που συνεπάγεται η άρση του απορρήτου (άρθρο 232 του ΚΠολΔ).

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Ναι. Εάν οι μάρτυρες που έχουν κλητευθεί νομότυπα δεν προσέλθουν και η απουσία τους είναι αδικαιολόγητη ή εάν αποχωρήσουν από τον προβλεπόμενο τόπο εξέτασής τους χωρίς άδεια, το δικαστήριο δύναται να διατάξει τη βίαιη προσαγωγή τους, με δική τους δαπάνη, καθώς και την επιβολή προστίμου ύψους έως και 1 300 ευρώ. Το δικαστήριο δύναται επίσης να επιβάλει πρόστιμο σε μάρτυρες που προσέρχονται μεν αλλά, παρότι έλαβαν γνώση των συνεπειών, αρνούνται να καταθέσουν ή να απαντήσουν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις για λόγους που το δικαστήριο κρίνει αδικαιολόγητους. Στη δεύτερη περίπτωση, το δικαστήριο δύναται, εφόσον ο μάρτυρας εμμένει στην άρνησή του να καταθέσει, να θέσει υπό κράτηση τον μάρτυρα έως ότου συγκατατεθεί στην κατάθεση ή έως ότου δεν συντρέχει πλέον λόγος εξέτασής του, αλλά όχι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός μηνός (άρθρο 241 παράγραφοι 1 και 2 του ΚΠολΔ).

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Μάρτυρας μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο είναι σε θέση να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τα αποδεικτέα πραγματικά περιστατικά (άρθρο 229 παράγραφος 2 του ΚΠολΔ). Η ικανότητα προς μαρτυρική κατάθεση δεν εξαρτάται από τη δικαιοπρακτική ικανότητα. Παιδιά ή πρόσωπα με μερική ή ολική

δικαιοπρακτική ανικανότητα μπορούν να είναι μάρτυρες εφόσον είναι πράγματι σε θέση να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τα νομικώς σημαντικά πραγματικά περιστατικά. Η ικανότητα ενός μάρτυρα προς μαρτυρική κατάθεση αξιολογείται από το δικαστήριο κατά περίπτωση.

Οι διάδικοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους δεν μπορούν να είναι μάρτυρες, σε αντίθεση με τους εντολοδόχους τους (*pooblaščenec*) ή τους παρεμβαίνοντες στη δίκη (*stranski intervenient*), οι οποίοι μπορούν να καταθέσουν ως μάρτυρες.

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Όσον αφορά την εξέταση μαρτύρων, βλέπε την απάντηση ανωτέρω.

Η ακροαματική διαδικασία με βιντεοδιάσκεψη διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 114a του ΚΠολΔ, το οποίο ορίζει ότι το δικαστήριο δύναται, κατόπιν συναίνεσης των διαδίκων, να επιτρέψει στους διαδίκους και τους νόμιμους εκπροσώπους τους να βρίσκονται σε διαφορετικό χώρο κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας και να εκτελούν τις δικονομικές πράξεις από τον χώρο αυτό, εφόσον εξασφαλίζεται η μετάδοση του ήχου και της εικόνας από τον χώρο στον οποίο διεξάγεται η ακροαματική διαδικασία προς τον χώρο ή τους χώρους στους οποίους βρίσκονται οι διάδικοι και/ή οι εκπρόσωποί τους. Οι ίδιες προϋποθέσεις ισχύουν και για τη διεξαγωγή αποδείξεων μέσω αυτοψίας ή εγγράφων και κατά την εξέταση των διαδίκων, των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Κατά κανόνα, αποδεικτικά στοιχεία τα οποία συγκεντρώνονται με παράνομο τρόπο (π.χ. μέσω παράνομων τηλεφωνικών υποκλοπών) δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν σε αστικές διαδικασίες. Ωστόσο, η νομολογία επιτρέπει κατ' εξαίρεση τη χρήση αυτών των αποδεικτικών στοιχείων εφόσον συντρέχουν δεόντως αιτιολογημένοι λόγοι προς τον σκοπό αυτό ή εφόσον η διεξαγωγή αποδείξεων έχει ιδιαίτερη σημασία για την άσκηση συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος. Στην προκειμένη περίπτωση, πέραν του γεγονότος ότι ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία συγκεντρώθηκαν ενδεχομένως με παράνομο τρόπο, καθοριστικής σημασίας είναι και η εκτίμηση του κατά πόσον τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται στο πλαίσιο της αστικής διαδικασίας συνεπάγονται πιθανώς νέα παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τα απαράδεκτα αποδεικτικά στοιχεία και τα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων η συγκέντρωση είναι ανέφικτη, το άρθρο 3 παράγραφος 3 του ΚΠολΔ ορίζει ότι το δικαστήριο δεν αναγνωρίζει τις αιτήσεις διαδίκων που αντίκεινται προς δεσμευτικούς κανονισμούς ή κανόνες δεοντολογίας.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Εάν η κατάθεση αποτελεί τμήμα αγωγής ή αίτησης οποιουδήποτε είδους, δεν λογίζεται ως απόδειξη, αλλά έχει την ισχύ ισχυρισμού του διαδίκου, για τον οποίο ο διάδικος καλείται να προσκομίσει τις κατάλληλες αποδείξεις. Εάν περιλαμβάνεται σε έγγραφο το οποίο υποβάλλεται ως απόδειξη των ισχυρισμών του διαδίκου, η κατάθεση έχει ισχύ εγγράφου.

Η κατάθεση ενός διαδίκου κατά την εξέτασή του λογίζεται ομοίως ως αποδεικτικό στοιχείο δεδομένου ότι, βάσει του ΚΠολΔ, η εξέταση των διαδίκων αναγνωρίζεται ως απόδειξη (άρθρο 257 του ΚΠολΔ).

Σχετικοί σύνδεσμοι

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/01/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.